

درنگ

جاش کردهای ترکیه در انتخابات

حسین احمدی‌نیز
کارشناس حقوق بین‌الملل

● شاید برای اولین‌بار است که در عصر حاضر کاندیدای ریاست‌جمهوری یک کشور از داخل زندان در انتخابات شرکت و بروسه تبلیغات در آن را مدیریت می‌کند.دموکراسی به شکل ترکیه را باید مدل خاصی از دموکراسی نامید زیرا از یک سو کردها برای به‌دست‌آوردن حداقل‌های حقوق انسانی خود مبارزه می‌کنند و از دیگر سو در این شرایط یکی از رهبران آنان از درون زندان در انتخابات شرکت و حق فعالیت، مشارکت و تبلیغات را دارد. همواره موضوع کرد،مهم‌ترین چالش سالیان اخیر ترکیه از زمان کمال آتاتورک تاکنون بوده است. درحال‌حاضر ۲۱ استان از ۸۱ استان ترکیه و بین ۲۲ تا ۲۵ میلیون جمعیت این کشور را کردها تشکیل می‌دهند. با وجود این واقعیت آماری از زمان شکل‌گیری جمهوری ترکیه، دولت‌های این کشور منکر هویت کردی بوده‌اند و این امر باعث فاصله بین کرد و ترک و درگیری و جنگ طولانی‌مدت کردها و دولت ترکیه شده است. شرایط کردها در دوران رجب اردوغان با فشار و فرود همراه بوده است؛ به نحوی که در دوران نخست‌وزیری اردوغان وضعیت حقوقی کردها در ترکیه بهبود نسبی پیدا کرد اما در سالیان اخیر رو به افول گذاشته‌است. همین امر باعث شد تا در انتخابات ۲۰۱۱، حزب عدالت و توسعه بتواند قریب به نیمی از آرای شرکت‌کنندگان در انتخابات را در مناطق کردنشین کسب کند. در دیگر سو جبهه رنج،دموکراسی و آزادی نیز که احزاب کردی بودند و با شعار «برای جمهوری دموکراتیک، برای خودمختاری دموکراتیک» در انتخابات با نامزدهای مستقل شرکت کرده بودند، نیم دیگر آرای این مناطق را به دست آوردند.کسب نیمی از آرای مناطق کردنشین توسط حزب عدالت و توسعه باعث شد تا اردوغان با اتخاذ سیاستی خاص از یک سو حمایت نیمی از جمعیت کردهای ترکیه را به دست آورد و از سوی دیگر سعی کرد تا بدین گونه اختلاف و تفرقه ایجاد کند. در همین راستا است که اردوغان در دیار بکر سخنرانی‌های وسیع در جلب حمایت کردهای ترکیه داشت. او در دوران حاکمیت حزبش سعی کرد ایرادات اتحادیه اروپا و سازمان‌های مدافع حقوق بشر و احزاب و مردم کرد ترکیه را به روش اردوغانی نام‌فصل کند. اما اتخاذ سیاست‌های کردستانی در نظام ترکیه باعث شد تا احزاب کردی و ب‌کک باوری به اردوغان نداشته باشند. کارشناسان سیاسی معتقدند اردوغان در پی ایجاد اختلاف بین کردهاست و تلاش می‌کند کردهای ترکیه طرفدار خود را در مقابل کردهای حامی عبدالله اوجلان قرار دهد. از این منظر است که تحلیلگران کرد به کردهای طرفدار اردوغان اصطلاح «کردهای اردوغان» را داده‌اند؛ اما واقعیت ورائ اندیشه‌های اردوغانی پیش رفت؛ اعتصاب غذای ۶۷روزه زندانیان کرد و پایان دادن آن با پیام اوجلان، شرکت صدهزارنفری مردم در مراسم خاکسپاری یکی از نمایندگان کرد، افزایش محبوبیت رهبری اوجلان بین کردهای ترکیه، گسترش جنگ در مناطق کردنشین و در نهایت شکست سیاست‌های جنگ‌طلبانه اردوغان باعث شد تا این بار اردوغان به فکر مذاکره و گفت‌وگو با اوجلان بيفتد. او مجبور به پذیرش واقعیت کردهای طرفدار اوجلان و احزاب همراه او شد. ملاقات احمد ترک یکی از نمایندگان کرد در پارلمان و نماینده دیگری از کردها با اوجلان در زندان ایمرالی و مذاکرات وسیع رئیس سازمان اطلاعات ترکیه با احمد تاش شد تا این بار اردوغان و رهبران حزب حاکم برای برون‌رفت از این بحران چندین‌ساله دست به دامان اوجلان شوند. اما آنچه مهم است این است که هر زمان ترکیه و رهبران کرد این کشور در تلاش برای حل مسئله کرد وارد مذاکره شده‌اند، کسانی مانع تحقق صلح شده‌اند؛ از مرک مشکوک تورکوکوت اول تا قتل و ترور سه زن فعال طرفدار اوجلان در پاریس فرانسه از نمونه‌های این اقدامات است. اما واقعیت این است که کردها یکی از پارت‌های تعیین‌کننده انتخابات ریاست‌جمهوری این کشور محسوب می‌شوند. با بررسی تاریخ ترکیه و کردها می‌توان فهمید که آن همه جنگ و کشتار و نفی مردم کرد مندورنی جز تشدید بحران نداشته است. دولت ترکیه از یک سو تحت فشار اروپا، ناگزیر است حقوق کردها را به رسمیت بشناسد و از سوی دیگر شاهد سیل مطالبات کردها از داخل است. اکنون هیچ دورنمای امیدوارکننده‌ای مبنی بر اینکه فشارهای داخلی و بین‌المللی به ترکیه، به پایان بحران کردها منتهی شود، دیده نمی‌شود. علاوه بر این، مسئله کردها همچون نقطه‌ضعفی برای دولت‌های ترکیه از گذشته تاکنون بوده است. اگرچه دولت اردوغان در ابتدا روابط بهتری نسبت به دولت‌های قبلی ترکیه با کردها داشت، اما «مسئله کردی» یکی از مهم‌ترین مشکلات این دولت در روابط خارجی‌اش به شمار می‌رود که هنوز لاینحل باقی مانده است. مقامات آنکارا به پوششی برای هر نوع مذاکراتی برای عضویت در اتحادیه اروپایی و استفاده از تحولات عربی و منطقه‌ای به‌نفع ترکیه بدون حل مشکل جدایی‌طلبان کرد و تأمین حقوق شهروندی این اقلیت عظیم، هیچ نتیجه‌ای در بر نخواهد داشت. امروز پیروزی اردوغان در انتخابات نیازمند مشارکت کردها در آن و رای دادن به اردوغان است؛ اما سیاست‌های اخیر اردوغان در مناطق کردنشین سوریه خصوصا درعفرین، عدم پایبندی به وعده‌های خود در قبال کردها،فریب‌کاری و نسبت به کردها، حفظ قدرت و تلاش برای ارتقای آن، حذف فیزیکی احزاب کردی و بسیاری موارد دیگر باعث افول بخت اردوغان در این مناطق شده است.

وضعیت اضطراری غیراضطراری است. این مدعا را می‌توان با مذاقه در احوال برخی کشورهایی به اثبات رساند که به‌بهبانه مبارزه با تروریسم، منطقه‌ای عاری از دموکراسی در دل دموکراسی‌های صوری پارلمانی خود بنا نهاده‌اند. از یازدهم سپتامبر به این‌سو، مفهوم بی‌شکل «تروریسم» به پارادایمی بدل شده برای تحلیل جهان و جنگلی بحران‌هایش. دشمن که حالا یک مفهوم است نه موجودیتی عینی، راه را برای انواع و اقسام جنگ‌های خارجی و سرکوب‌های داخلی باز کرده است. البته ترور در سراسر جهان با همان شدت و حدت ادامه دارد و جنگ علیه تروریسم نیز به همان میزان. ترکیه، فرانسه و تونس ازجمله کشورهایی بودند که در سال‌های اخیر هدف حملات تروریستی قرار گرفتند و در پی آن اقدامات امنیتی خود را تشدید کردند. نخستین اقدامی که در چنین شرایطی به ذهن دولتمردان خطور می‌کند، چیزی نیست جز وضعیت اضطراری؛ وضعیتی که می‌توان با دستاویز قرارداد آن به همه آزادی‌های ریز و درشتی تاخت که در دموکراسی‌های صوری زیرگرفتن بی‌بهبانه آن دشوار به نظر می‌رسد و لازمه آن آماده‌سازی افکار عمومی است. پاسخ کشورهای مختلف به حملات تروریستی اقداماتی است که موجب تحلیل‌بردن حاکمیت قانون، افزایش قدرت اجرایی، نابودی کنترل‌های قضائی و محدودیت آزادی بیان و تجمع است و همه مردم را در معرض نظارت دولت‌ها قرار می‌دهد.

در چنین شرایطی انتخابات سراسری ترکیه در روز ۲۴ ژوئن (سوم تیر) برگزار می‌شود؛ انتخاباتی که برگزایش از این حین وضعیت اضطراری انتقاد فعالان حقوق بشر و ناظران را به دنبال داشته است. ترکیه در دوران بیش از یک دهه‌ای حکومت عدالت و توسعه هیچ‌گاه کارنامه درخشانی در آزادی‌های سیاسی-اجتماعی نداشته اما برقراری وضعیت اضطراری پیمانه نقض حقوق بشر را در ترکیه لبریز کرده است.

ترکیه

رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، نوعی اسلام ملی را در ترکیه بنا نهاده که ترکیبی است از آموزه‌های آتاتورک و اخوان‌المسلمین. براین اساس، هرگونه مخالفت از دید دولتمردان کنونی ترکیه تهدیدی است برای دو واژه منزه «ملت» و «ایمان». در سال‌های اخیر در حکومت عدالت و توسعه بر پاشنه عناد با مخالفان چرخیده است، اما کودتای نافرجام ۲۰۱۶ ترکیه به اردوغان فرصت بیشتری برای سرکوب صداهای مخالف داده است. از زمان کودتای نظامی ۲۰۱۶ علیه دولت ترکیه، وضعیت اضطراری مدام تمدید شده و حالا دولت رجب طیب اردوغان به‌رغم انتقادهای فراگیر می‌خواهد انتخابات زودهنگام سراسری را در همین وانفسا برگزار کند. نقض گسترده حقوق‌بشر، از محرومیت از اشتغال و آزادی جنبش گرفته تا شکنجه و رفتارهای برخوردند دیگر، بازداشت‌های بدون حکم قضائی و نقض آزادی بیان و تجمع، جنگی محاصل ماهی‌گرفتن اردوغان از آب گل‌آلود کودتای ژوئیه ۲۰۱۶ و برقراری وضعیت اضطراری در این کشور است.

آن‌طور که دفتر حقوق بشر سازمان ملل اخیرا گزارش داده، وضعیت اضطراری موجب تضعیف حقوق بشر و تحدید حاکمیت قانون در ترکیه شده و تداوم آن حتی می‌تواند پیامدهایی دیرپا بر ساختارها و نهادهای اجتماعی و اقتصادی این کشور داشته باشد.
آمار و ارقام قربانیان وضعیت اضطراری سرسام‌آورد: قریب به ۱۶۰هزار نفر بازداشت شده‌اند، ۱۵۲هزار کارمند دولت از کار اخراج شده‌اند، معلمان، قضات و وکلا یا اخراج شده‌اند یا زیر حاکم‌اند، روزنامه‌نگاران بسیاری راهی زندان شده‌اند، رسانه‌ها توقیف شده‌اند و سایت‌های خبری می‌شوند. به‌گفته زید عدالحسین، رئیس کمیسیای عالی حقوق بشر سازمان ملل، وضعیت اضطراری متوالی در ترکیه به‌وضوح برای محدودیت خودسرانه و شدید حقوق بشر طیف گسترده‌ای از مردم این کشور به کار رفته است.

ردعالحسین می‌گوید یکی از هشداردهنده‌ترین یافته‌های گزارش سازمان ملل حاکی از آن است که مقامات ترکیه حدود صد زن باردار یا تازه فارغ‌شده از بازداشت کرده‌اند و جرم اکثر آنها «همدستی» با همسران‌شان اعلام شده که مظنون به ارتباط با سازمان‌های تروریستی بوده‌اند: «برخی با فرزندانشان بازداشت شده و بقیه با خشونت از آنها جدا شدند. این داستان هولناک و بی‌رحمانه است و بی‌شک دخیل به امن‌ترکردن کشور ندارد».

ترکش‌های نقض حقوق بشر در وضعیت اضطراری به کردهای ترکیه هم خورده است. کردهای ترکیه در وضعیت عادی نیز از زستی هم‌شان ترک‌ها محروم بودند و براساس گزارش سازمان ملل، وضعیت اضطراری، هم وضعیت کردها را برنحتر کرده و هم به ویرانی شهرهای کردنشین شرقی این کشور منجر شده است. بررسی تصاویر ماهواره‌ای بخش‌های شرقی ترکیه نشان می‌دهد که بین هشت نوامبر تا ۲۸ می ۲۰۱۷، ۷۹۲ ساختمان کاملاً با خاک یکسان و از ۲۸ می تا هفت ژوئن ۲۰۱۷ هم ۱۰ ساختمان تخریب شده‌اند.

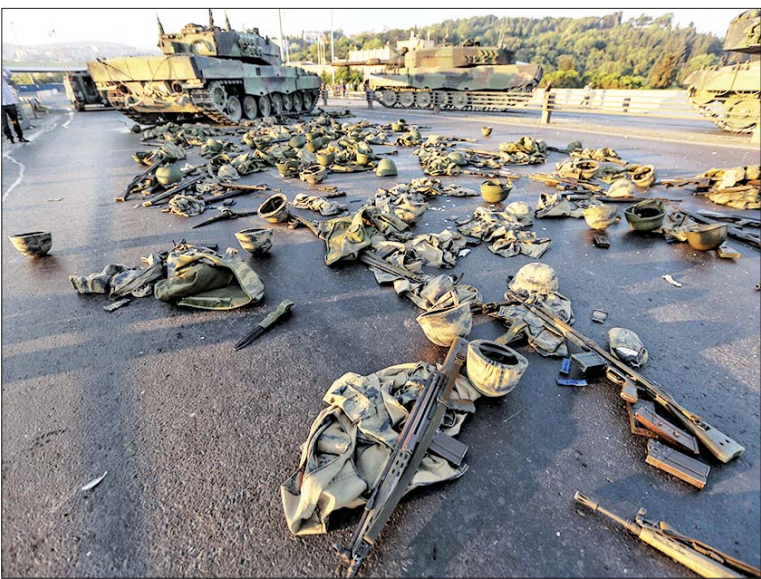
در این میان، دولت ترکیه با استفاده از وضعیت اضطراری سرکوب اعضای حزب «دموکراتیک خلق‌ها» را افزایش داد و قدرت سازماندهی آنها را تضعیف کرد. در پاییز ۲۰۱۶ و حدود چهار ماه بعد از کودتای نافرجام ترکیه، صلاح‌الدین میرن‌تاش، رهبر حزب دموکراتیک خلق‌ها، به اتهام ارتباط با گروه‌های تروریستی

بین‌الملل

نگاهی به اعمال وضعیت اضطراری در فرانسه، ترکیه، تونس و مصر

وضعیت (غیر) اضطراری

سودابه رخش

(پ‌ک‌ک) روانه زندان شد و از آن زمان تاکنون بدون هیچ حکمی در بازداشت به سر می‌برد. دمیرتاش که همواره این اتهامات را رد کرده از زندان به‌عنوان نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری ترکیه شرکت کرده است. ترکش سرکوب‌های دولت ترکیه علیه حزب دموکراتیک خلق‌ها فقط به دمیرتاش محدود نماند؛ ۱۱ نماینده پارلمان از این حزب هم از پارلمان ترکیه اخراج شدند و تعداد مشابهی هم به اتهام‌های مرتبط با تروریسم بازداشت شدند و به زندان افتادند. در منطقه عمدتا کردنشین جنوب شرقی ترکیه دولت کنترل ۹۴ شهرداری از مجموع ۱۰۲ شهرداری حزب دموکراتیک خلق‌ها را در اختیار گرفت و برخی شهردارها و صداها عضو حزب را بازداشت کرد. براساس گزارش‌ها حالا و در آستانه انتخابات، مراکز رای‌گیری در برخی مناطق جنوب شرقی جابه‌جا شده‌اند؛ امری که مقامات ترکیه می‌گویند به‌خاطر جلوگیری از ارباب پ‌ک‌ک است، اما حزب دموکراتیک خلق‌ها علت آن را مهار آرای حزب خود می‌داند. همین هفته گذشته وقتی حزب دموکراتیک خلق‌ها با نصب تلویزیون بزرگی در میدان شهر دیاربکر سخنرانی انتخاباتی دمیرتاش را پخش کرد، نیروهای امنیتی به بهانه امنیت، شرکت‌کنندگان در این گردهمایی را بازرسی می‌کردند و پلیس‌های مسلح هم از داخل ساختمانی در بالای میدان جمعیت را رصد می‌کردند.

سازمان‌های حامی حقوق کردها یکی دیگر از قربانیان وضعیت اضطراری ترکیه بوده‌اند. سازمان عفو بین‌الملل در گزارش ماه آوریل خود از فشار بر سازمان‌های حامی حقوق کردها در ترکیه خبر داده است. طبق این گزارش، در طول برقراری وضعیت اضطراری به‌طورکلی فعالیت ۱۳۰۰ سازمان مردم‌نهاد در ترکیه متوقف شده است و سازمان‌های مردم‌نهاد حامی حقوق کردها هم از این قاعده مستثنی نبوده‌اند. حتی پیش از اعمال وضعیت اضطراری در ترکیه هم حمایت از حقوق کردها کاری مخاطره‌آمیز بوده، اما حالا همان تعداد انگشت‌شمار سازمان‌های مستقر در مناطق کردنشین ترکیه هم با تهدید بیش از پیش بازداشت و پیگرد قانونی مواجه‌اند.

کارکنان خبرگزاری کردی «ژینی» (زنان) پیش از وضعیت اضطراری به بهانه‌های واهی ارتباط با تروریست‌ها، راهی زندان می‌شدند، اما شرایط اضطراری دست دولت اردوغان را برای از بیخ‌ویران کردن این خبرگزاری باز کرد. خبرگزاری ژینی توقیف شد و زهرا دوغان، سردبیر و طراح این سایت، راهی زندان شد. او پس از گذراندن چندین ماه در زندان، سال گذشته محاکمه و به دو سال و ۹ ماه زندان محکوم شد. دادگاه ترکیه درحالی این روزنامه‌نگار کرد را به تبلیغات برای پ‌ک‌ک متهم کرد که او فقط یک نقاشی درباره ویران‌کردن شهرهای باگور کردستان به‌دست ارتش ترکیه کشیده و منتشر کرده بود.

فرانسه

بنای حفاظت از قانون که بعد از جنگ جهانی دوم در فرانسه قد برافراشت، این روزها آجر آجر فرو می‌ریزد. بسیاری از تصمیم‌های مندرج در کنوانسیون حقوق بشر اروپا، ازجمله حق احترام به زندگی خانوادگی و خصوصی، حق آزادی، حق امنیت، حق آزادی بیان و حق آزادی تجمع و جنبش در طول سال‌های اخیر و هم‌زمان با وضعیت اضطراری در فرانسه زیر پا گذاشته شدند. در فرانسه پس از گذشت دو سال از اجرای متناوب وضعیت اضطراری، کشور گرچه ظاهراً از این وضعیت خلاصی یافت، اما در اکتبر ۲۰۱۷ در عمل قانونی بحث‌برانگیز جایگزین آن شد که گویای ادامه حیات وضعیت اضطراری در قالب قانونی بقیه و شرط بود. وضعیت اضطراری ابتدا پس از حملات ۱۳ نوامبر ۲۰۱۵ داعش به این کشور برقرار شد که در آنها ۱۳۰ نفر به دست مردان مسلح و بمب‌گذار داعش کشته شدند. فرانسه از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ براساس قانون سال ۱۹۵۵ در این کشور وضعیت اضطراری وضع کرد و سپس در سوم اکتبر ۲۰۱۷ قانون جدیدی در این‌باره تصویب کرد.

پیش از حمایت پارلمان فرانسه از قانون جدید این کشور، دیویدبان حقوق بشر گفته بود: «فرانسه آن چنان مستحکم در طول دو سال اخیر وضعیت اضطراری بی‌وقفه در تونس ادامه داشته و در اوایل ماه مارس سال جاری میلادی هم به‌رغم انتقادات فراگیر، مقامات قضائی بار دیگر این وضعیت را به مدت هفت‌ماه تمدید کردند. سازمان عفو بین‌الملل در فوریه ۲۰۱۷ گزارشی منتشر کرد درباره نقض حقوق بشر در وضعیت اضطراری تونس. این سازمان در ۲۳ تا نفر از قربانیان سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ گفت‌وگو کرد. ۲۳ نفر گفته‌اند که تحت شکنجه یا انواع دیگر بدرفتاری قرار گرفته‌اند. این گزارش همچنین از بازداشت هزاران نفر و بازرسی‌هایی که اغلب بدون دستور قضائی صورت گرفته برده برداشت. بر پایه این گزارش، دست‌کم ۱۳۸ نفر در این دوران در حبس خانگی بوده‌اند و در ضمن وضعیت اضطراری برای اهدافی غیر از مبارزه با تروریسم مورد استفاده قرار گرفته، مواردی مانند محدودیت فعالیت جنبش‌های اجتماعی یا بازداشت فعالان مدنی.

اتحادیه عمومی کارگران تونس (UGTT) که پیش‌تر از حامیان دولت تونس بود حالا یکی از منتقدان دولت کنونی این کشور است و یکی از ستون‌های اصلی اعتراضات اوایل سال ۲۰۱۸ که مهم‌ترین درخواست آن اصلاح قانون مالی تونس بود. اوایل ژانویه ۲۰۱۸، تظاهرکنندگان تونسسی در اعتراض به افزایش قیمت‌ها و قانون مالی به خیابان‌های سرتاسر این کشور سرازیر شدند. به گفته دیده‌بان حقوق بشر دهها نفر از معترضان در این اعتراضات بازداشت شدند.

وضعیت‌های اضطراری پیشین برای سرکوب اعتصاب‌های سراسری سازماندهی‌شده از سوی اتحادیه عمومی کارگران در سال ۱۹۸۳، «شورش درد» در سال ۱۹۸۴ و انقلاب سال ۲۰۱۱ وضع شده بود. دولت فرانسه که در ماه‌های اخیر به خاطر تصویب قانون بحث‌برانگیز وضعیت اضطراری هدف حملات فعالان سیاسی و حقوق‌بشری بوده، یکی از حامیان دولت تونس در این راه بوده است. امانوئل مکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه در سفر ۳۱ ژانویه ۲۰۱۸ خود به تونس از مقامات تونس حمایت کرد و گفت: «این بازداشت‌ها بخشی از حاکمیت قانون بوده است. همین اتحادیه بعضی اوقات اتفاق‌هایی را که درباره وضعیت اضطراری وارد شده: ایجاد مناطق حفاظت‌شده، تعطیلی مراکز مذهبی، حبس خانگی و بازرسی اداری.

این مصوبه‌ها حالا می‌تواند برای هر فردی اعمال شود، فقط اگر وزارت کشور فرانسه به این نتیجه برسد که «لایل جدی برای اثبات تهدیدآمیزبودن رفتار آن فرد برای نظم عمومی» وجود دارد. این افراد متهم یا مظنون عموماً باید روزی سه بار به پلیس گزارش دهند و از ساعت هشت شب تا شش صبح از خانه‌هایشان خارج نشوند. همه اینها با عدم انطباق مجازات با جرم همراه است.

طبعاً دادگاه‌ها مجازند آن دست اقداماتی را که به محدودیت آزادی عمومی منجر می‌شود مهار کنند، ولی مشکل اینجاست که وضعیت اضطراری به مقامات اداری اختیارات فوق‌العاده‌ای پیشکش می‌کند و دوزدن دادگاه‌ها را برایشان ممکن می‌سازد.

قانون جدید فرانسه زمام امور را به دست مقامات این کشور می‌دهد تا با معیارهای ذهنی و تفسیرهای دلخواهی خود از آنچه «اخلال» یا «تهدید برای نظم و امنیت عمومی» می‌خوانند، این محدودیت‌ها را برای بی‌شمار موقعیت‌های بالقوه به کار گیرند. این در حالی است که قانون ۱۹۵۵ که پیش‌تر معیار حد و حدود وضعیت اضطراری در فرانسه بوده تنها در صورتی گریزناپذیر اشخاص می‌شد که فرد مربوطه در «فعالیتی» مشارکت کرده باشد که خطرناک‌بودن آن قابل اثبات باشد.

آمار و ارقام وزارت کشور فرانسه می‌گوید بین ۱۴ نوامبر ۲۰۱۵ تا اول نوامبر ۲۰۱۸، وضعیت اضطراری در فرانسه به تأسیس ۷۵ منطقه حفاظت‌شده، تعطیلی ۱۹ مرکز مذهبی، چهارهزار و ۴۹۹ حکم بازرسی اداری و ۷۵۴ حبس خانگی منجر شده است. این بگیر و ببندها در حالی به بهانه مبارزه با تروریسم صورت گرفته که در همان مدت فقط ۲۳ تحقیق قضائی درباره تروریسم به راه افتاده است.

طبق این قانون، مقامات می‌توانند برای جلوگیری از اقدامی تروریستی بدون دستور قضائی خانه‌ها را جست‌وجو کنند. در این حالی است که براساس گزارش سازمان دیده‌بان حقوق بشر از سه‌هزار و ۶۰۰ مورد جست‌وجوی خانه‌ای که در هفت ماه پس از وقوع حمله صورت گرفته، تنها شش مورد منجر به محاکمه جنایی مرتبط به تروریسم شده است. نیروهای امنیتی می‌توانند هویت مردم را تا شعاع ۲۰کیلومتری ۱۱۸ منطقه مرزی و ۳۳۳ فردگاه، ایستگاه قطار و بنادر بررسی کنند. آن‌طور که لوموند گزارش داده ۳۶ شهر از ۳۹ شهر بزرگ فرانسه و ۶۷ درصد از جمعیت این کشور مشمول این بند قانونی می‌شوند.

مهم‌بودن این قانون هم محل بحث و انتقاد بود و برای بسیاری منظور از «تروریسم» و «تهدید برای امنیت ملی» روشن نیست و بدین‌سان ممکن است اقلیت‌ها مورد آزاد و تبعیض نظام‌مند قرار گیرند.

تونس

دست‌کم در طول دو سال اخیر وضعیت اضطراری بی‌وقفه در تونس ادامه داشته و در اوایل ماه مارس سال جاری میلادی هم به‌رغم انتقادات فراگیر، مقامات قضائی بار دیگر این وضعیت را به مدت هفت‌ماه تمدید کردند. سازمان عفو بین‌الملل در فوریه ۲۰۱۷ گزارشی منتشر کرد درباره نقض حقوق بشر در وضعیت اضطراری تونس. این سازمان در ۲۳ تا نفر از قربانیان سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ گفت‌وگو کرد. ۲۳ نفر گفته‌اند که تحت شکنجه یا انواع دیگر بدرفتاری قرار گرفته‌اند. این گزارش همچنین از بازداشت هزاران نفر و بازرسی‌هایی که اغلب بدون دستور قضائی صورت گرفته برده برداشت. بر پایه این گزارش، دست‌کم ۱۳۸ نفر در این دوران در حبس خانگی بوده‌اند و در ضمن وضعیت اضطراری برای اهدافی غیر از مبارزه با تروریسم مورد استفاده قرار گرفته، مواردی مانند محدودیت فعالیت جنبش‌های اجتماعی یا بازداشت فعالان مدنی.

نگاه

ترکیه در مسیر یک چرخش تاریخی

اردشیر زارعی‌فنواتی

● مردم ترکیه در حالی پای صندوق‌های رای رفتند که فضای سیاسی این کشور بیش از همیشه چندقطبی و همچنین غیرقابل پیش‌بینی شده است. در این روز هم‌زمان انتخابات ریاست‌جمهوری و پارلمانی برگزار می‌شود و همین موضوع به دلیل قدرت هر دو نهاد مقننه و اجرایی تعیین‌کننده آینده جمهوری ترکیه خواهد بود. از آنجا که حزب حاکم «عدالت و توسعه» و رهبر آن، «رجب طیب اردوغان»، به دنبال تغییرات اساسی در ساختار سیاسی کشور برای تمرکز قدرت در نهاد ریاست‌جمهوری هستند و برای دستیابی به این هدف با اکثریت پارلمانی در این دوره نیازمند، رقابت‌ها در هر دو حوزه از حساسیت بسیار بالایی برخوردار است.اهمیت این موضوع، احزاب سیاسی ترکیه را که معمولاً بسیار پراکنده عمل می‌کردند این‌بار بیش از همیشه دور هم و در قالب ائتلاف‌های همسورگد آورده است. هرچند که براساس تغییرات جدید در قانون اساسی این کشور، از این پیست نخست‌وزیری حذف و رئیس‌جمهوری مسئول تعیین وزرا و کابینه است، اما مصوبات دولتی و تصمیمات کلان هنوز هم باید به تصویب پارلمان برسند و همین موضوع با توجه به عزم اپوزیسیون برای کسب اکثریت پارلمانی در صورت حذب‌باز ترکیه توسط مخالفان اردوغان می‌تواند مانع بزرگی از جلوی «کیش شخصیت» او و استحاله دموکراسی نیم‌بند ترکیه باشد. موضوع اساسی و تعیین‌کننده، موقعیت ویژه حزب چپ – کردی «دموکراتیک خلق‌ها» است که طبق تجربه انتخابات قبلی در مرز ۱۰ درصدی رای کسب کرد و هم‌اکنون هم در نظرسنجی‌ها گفته می‌شود حدود ۱۰ درصد رای خواهد داشت. به همین دلیل در ویدئوی لوفته از گردهمایی درونی حزب عدالت و توسعه، آقای اردوغان تمرکز خود را روی شکستن آرای این حزب قرار داده و از تبعیه‌های حزبی عدالت و توسعه در مناطقی که پایگاه رای حزب دموکراتیک خلق‌هاست، خواسته است که به هر طریقی برای شکست کاندیدای این حزب عمل کند. در انتخابات ریاست‌جمهوری هم ائتلاف حزب عدالت و توسعه با حزب ناسیونالیست فراطی «حرکت ملی» یا کاندیداتوری رجب طیب اردوغان به میدان می‌آید؛ درحالی‌که در جناح اپوزیسیون کاندیداتوری «محرم اینچه» از حزب جمهوری خلق، «صلاح‌الدین دمیرتاش» از حزب دموکراتیک خلق، «مرال اکشر» از حزب نیک و «تمل کاراملاوغلو» از حزب سعادت رسماً در این رقابت ثبت‌نام کرده‌اند. از آنجا که پراگندگی آرا در جامعه چندقطبی ترکیه به هیچ‌کدام از این کاندیدها با توجه به تناسب نیروها اجازه پیروزی در دور اول انتخابات ریاست‌جمهوری را نمی‌دهد اما در تمرال نظرسنجی‌ها حتی اردوغان نیز کمتر از ۴۵ درصد آرای دور اول را می‌تواند کسب کند، این پراگندگی اپوزیسیون در انتخابات ریاست‌جمهوری مشکلی ایجاد نمی‌کند و به احتمال نزدیک به یقین انتخابات را به دور دوم خواهد کشاند. هم‌اکنون بعد از پیشتازی اردوغان، شانس رسیدن محرم اینچه بیشتر از صلاح‌الدین دمیرتاش برای رسیدن به دور دوم و رقابت نهایی با سلطان جدید عثمانی است؛ اما همچنان بسیاری از تحلیلگران سیاسی نقش دمیرتاش را به‌عنوان نماینده اکثریت کردهای ترکیه و جنبش چپ این کشور برای حمایت از رقیب اردوغان در دور دوم تعیین‌کننده می‌دانند. از آنجا که حزب عدالت و توسعه بیشترین توجه خود را به حزب شکست‌خوردن حزب دموکراتیک خلق‌ها در انتخابات پارلمانی معطوف کرده و در صورت عدم کسب حندصاب ۱۰درصدی توسط این حزب، اکثریت مطلق کرسی‌ها در مناطق کردنشین به حزب عدالت و توسعه خواهد رسید، وظیفه بزرگی روی دوش ائتلاف به رهبری حزب جمهوری‌خواه خلق است که مانع از شکستن آرای این حزب در این مناطق شوند و به همین دلیل لازم است که در حوزه‌های سنتی حزب دموکراتیک خلق‌ها کاندیدایی برای رقابت معرفی نکنند. ترکیه امروز در بدترین شرایط بحرانی یک دهه اخیر قرار دارد و به‌خصوص در دو سال گذشته مستعمرگی‌اش و چه در زمان استقلال، کمیته‌های حقوق‌بشر سازمان ملل بارها از این شرایط انتقاد کرده‌اند و وضعیت اضطراری مصر را «نیمه‌دائمی» خوانده‌اند. قانون وضعیت اضطراری سال ۱۹۵۸ مصر بعد از ترور انور سادات، رئیس‌جمهوری این کشور در سال ۱۹۸۱ دوباره احیا شد و از آن زمان این قانون با وقعه‌هایی کوتاه اعمال شده است. این قانون فوراً مواد قانون اساسی را لغو کرد، آزادی بیان و تجمع را شدیداً محدود کرد، و یک نظام قضائی موازی را نهادینه کرد که دادگاه‌های اضطراری ویژه برگزار می‌کرد و شهروندان عادی را در دادگاه‌هایی نظامی به پای میز محاکمه می‌برد. مردم بدون اتهام و محاکمه بازداشت می‌شدند و آن دست افرادی که محاکمه می‌شدند هم طبق شرایط انتقاد می‌رفتند که از استانداردهای بین‌المللی فاصله داشت. روزنامه‌نگاران و دیگر منتقدان دولت هم به بهانه قانون‌شکنی و اقدام برای برهم‌زدن امنیت از جمله از طریق نوشتن مطلبی در رسانه‌ها بازداشت می‌شدند. به نظر می‌رسد وضعیت اضطراری اکنون ثابت جهان پس از ۱۱ سپتامبر است. در منطقه خاورمیانه، همان‌طور از جمله واکنشی بود به برقراری وضعیت اضطراری دائمی در کشورهای عربی، آیا می‌توان با تداوم این وضع انتظار یک بهار عرب دیگر را کشید؟ حداقل چیزی که می‌توان گفت این است که هم‌اکنون ناراضیاتی از ناکامی بهار عرب در کشورهای عربی وجود دارد و هرچند یک بار در جایی همچون تونس و اردن سر بار می‌کند.